

STÁTNÍ ÚSTŘEDNÍ ARCHIV v Praze
ZRUŠEN STUPĚŇ UTAJENÍ

Důvod: 400/2001 - Nč/1-41

Podpis: 26.04 PhDr. Alena Nosková

TAJNÉ

Výtisk číslo: 25

VNITROSTRANICKÁ INFORMACE

101

Č. j.: inf. 03224 101
Počet listů: 12
Počet výtisků: 27
Den vydání: 6. prosince 1989

OBSAH

Poznatky o politické situaci dne 6. 12. 1989 ke 14.00 hodin

Poznatky o politické situaci dne 6. 12. 1989 ke 14.00 hodin

Podle zpráv krajských (městských) výborů strany se politická situace vyvíjí nadále nepříznivě. Nepřekonaná různorodost názorů ve straně působí zatím rozkladně. V Jihočeském, ale i v dalších krajích z ohlasů vyplývá, že komunisté se cítí být oklamáni. Špatnou práci bývalého vedení považují za zradu všech poctivých komunistů. V řadě případů jsou bezradní a nevědí jak dále. Na členských schůzích se spíše hodnotí příčiny a důsledky současného stavu, než aby se komunisté zamýšleli jak dál postupovat ve stranické práci. Ukazuje se, že není málo těch členů, kteří znají obsah prohlášení Občanského fóra lépe, než návrh Akčního programu KSČ. V Západočeském kraji probíhá ostrý boj o pozice v ROH.

V řadě ohlasů (telefonátů) je stále požadován přechod strany do ofenzivy. Účinnými opatřeními se distancovat od deformací, zdiskreditovaných politiků, usilovat o akční jednotu komunistů a stanovit taktiku s cílem obnovení důvěry ve stranu a k našemu postupu k přípravě voleb do zastupitelských orgánů. K tomu by měl napomoci i dobrý hospodářský a sociální program strany, vliv komunistů na pracovištích i v místě bydliště.

Mezi komunisty i v ZO KSČ jsou názory, že v současné době, kdy Občanské fórum rozvíjí svou činnost na pracovištích, je nezbytné pro vedení dialogu vést boj za udržení ZO KSČ na pracovištích do té doby, dokud tam bude Občanské fórum, i za to, aby i ostatním politickým stranám bylo umožněno zakládat na pracovištích organizace. V případě odchodu Občanského fóra z pracovišť převést stranické organizace i ostatní rovněž mimo. Kromě toho je doporučováno již dnes kádrově připravovat ZO KSČ v místě bydliště na práci v období přípravy voleb do zastupitelských sborů všech stupňů a urychleně vydat zásady pro práci strany i její organizaci v místě bydliště pro případ, že stranické organizace budou muset opustit pracoviště. Jihočeský KV KSČ v informaci uvádí, že podnět k většímu tlaku na rušení

stranických organizací na závodech dalo včerejší sdělení Čs. televize, že v této instituci stranické organizace pracovat nebudou. V některých ohlasech je to charakterizováno jako záležitost soukromá (redaktorů) a je požadováno, aby sdělovací prostředky byly vládou poučeny, že soukromé přístupy nemají být prostřednictvím nich vyhlašovány. V Bratislavě iniciativa „Veřejnost proti násilí“ počítá s tím, že dojde ke značnému úbytku členů strany, protože v nebytových prostorách je nájem za místnost cca 20 000 Kčs.

Ve všech krajích sílí požadavky, aby z veřejných a politických funkcí odešli nebo byli odvoláni všichni, kteří zavinili vznik krize a byli podle stanov potrestáni. Ti co zneužívali svého postavení k osobnímu prospěchu a obohacování se na úkor společnosti, byli voláni k odpovědnosti podle zákonů (místní konference KSČ Praha 9-Kbely). V Jihomoravském kraji je zvláště kladen důraz na dotažení do konce různých korupčních afér a obohacování. Přibývá požadavků, aby poslanci Federálního shromáždění vystoupili ve svých obvodech a seznámili své voliče se svými stanovisky. Demokratické fórum komunistů v Brně například požaduje, aby poslanec ČNR Karel Urbánek vystoupil na shromáždění občanů v Brně dne 10. prosince tr. Toto demokratické fórum požaduje odvolat členy ÚV, KV, MěV a ObV KSČ, ředitele DPV a vedení stranického tisku, odstoupení presidenta ČSSR G. Husáka, zrušit KV KSČ a o 50 % snížit stranický aparát. Předat budovu MěV KSČ a DPV v Brně pro potřeby města, zveřejnit jména a funkce navrhovaných delegátů na mimořádný sjezd ve stranickém tisku. Zajistit přímý přenos televize a bezprostřední zpravodajství z tohoto jednání. Žádají místnost pro svoji činnost a vyslovilo nesouhlas se složením vlády ČSSR.

V informaci středočeského KV KSČ se znovu upozorňuje, že propaganda strany je stále v defenzivě. V souvislosti s tím uvádí průzkum veřejného mínění, který ukázal, že až na 4. místě se objevuje souhlas s panem Havlem. Z toho vyplývá, že mnoho lidí je pro cestu obrozeného socialismu a dává podporu novému vedení strany. Část členů se pozastavuje nad polovičnými

ústupky, které dělá vláda ČSSR koordináčnímu výboru Občanského fóra a nakonec je stejně zcela uspokojí. Konkrétní nesená hesla při různých manifestacích na to reagují tím, zda to KSČ s novým přístupem myslí upřímně. Komunisté ve Středočeském kraji požadují zasednout ke stolu s Občanským fórem, se všemi politickými stranami i dalšími iniciativami, přijmout určité kompromisy, vyjádřit je dohodou, na které se bude důsledně trvat. Tím vytvořit podmínky pro klidnou práci na pracovištích.

Ve Středočeském kraji se doporučuje vybrat na mimořádném sjezdu KSČ do nového vedení strany soudruhy s čistým štítem, neboť se od opozice očekává, že případné nedostatky bude Občanské fórum opět zveřejňovat. Závěry sjezdu podle komunistů musí být stručné, jasné, srozumitelné a v novém duchu, což je předpokladem pro obnovení akční jednoty strany. Prosazuje se názor, že čím dříve se sjezd uskuteční, tím lépe pro KSČ. Další připomínka se týká publikovaných stranických dokumentů. Je vytýkána frázovitost, nesrozumitelnost pro řadové členy strany i ostatní občany. Někteří komunisté upozorňují na chybnou taktiku v souvislosti s odstoupením prezidenta republiky.

V Jihočeském kraji se v informacích OV KSČ doporučuje vyjít vstříc požadavkům, aby s. G. Husák podal demisi. Rovněž v Západočeském kraji je mezi komunisty i mezi bezpartijními vyjadřován názor, aby prezident odstoupil. Útoky proti prezidentovi byly zaznamenány také v Bratislavě.

Stranické orgány a organizace požadují, aby KSČ využívala všech dostupných možností v masových sdělovacích prostředcích, hlavně v Čs. televizi (ve vymezeném čase) a Čs. rozhlasu k formování akčního postupu komunistů k získávání pozic strany. Na obvodu Praha 7 komunisté kritizují, že KSČ k tomu málo využívá dobrých odborníků. Rudé právo by mělo takticky a důsledně odvracet útoky vedené na KSČ jako celek. Rozebírat co se již v procesu demokratizace po nastoupení nového vedení realizovalo a co strana připravuje dále. Reagovat na invectivy,

ze strany jednotlivců. V Jihočeském kraji je požadováno, aby více vystupovali vedoucí funkcionáři k objasňování sporných otázek. Převažují názory, že když budeme i nadále mlčet, tak budou lidé více věřit opozici. Ukazuje se, že jejich funkcionáři okamžitě po vyhlášení reagují na všechny kroky podnikané naší stranou a používají vlastní argumentaci. V tomto kraji byl vznesen také požadavek okamžitě reagovat na prognózu Komárka k zaměstnanosti v ČSSR.

V Severomoravském kraji je doporučováno, aby komunisté ve Federálním shromáždění vyšli s iniciativou na zavedení milionářské dávky (k řešení sociálních otázek), dále na zavedení progresivní daně jednorázovou dávkou atd.

Stranické orgány nadále hledají formy a metody práce v současných podmínkách. Například okresní výbor KSČ Tachov (Západočeský kraj) vyslal do jednotlivých měst pracovní skupiny politických pracovníků a aktivistů na pomoc ZO KSČ. Aktivní přístup zaujal CZV KSČ Železářny Bílá Cerkev v Hrádku u Rokycan. Přijal konkrétní opatření a vlastní akční program, což pozitivně ovlivnilo situaci v podniku.

Sílí tlaky na odstoupení současných stranických orgánů, v závodech na odstoupení CZV KSČ, diskutuje se o postavení základních organizací strany na závodech. Například v Písku (Jihočeský kraj) odstoupil celý okresní výbor strany. Jsou zde značné problémy s kádrovou přípravou nového orgánu, i když se počítá s tím, že nový OV KSČ bude mít jen 19 členů. K dispozici zde mají pouze jeden typ na funkci vedoucího tajemníka. V Jitexu Písek Občanské fórum požaduje, aby z podniku odešly všechny ZO KSČ. Přiklání se však k tomu názoru, že by zde neměly působit žádné organizace.

Roste počet případů odmítání účasti na mimořádných okresních konferencích, narůstají tendence rušit stranické organizace v závodech (i ze strany komunistů).

Podle informací ze středočeského KV KSČ jsou pozice základních organizací v kraji zatím pevné. Čeká se na závěry mimořádného sjezdu strany. Pokud budou jasné, srozumitelné a v novém duchu, je reálný předpoklad zachování akční jednoty strany.

Územní stranické orgány upozorňují na sílící nátlak na komunisty, funkcionáře národních výborů, vedoucí hospodářské pracovníky a další. Například v Jihomoravském kraji bylo vyhrožováno účastníkům stranického aktivu v Praze, řediteli s. p. PAL Kroměříž a Technoplastu Chropyně. Předseda MěV KSČ v Hulíně měl na dveřích namalovanou šibenici. Obdobná situace je i v Jihočeském kraji. Funkcionáři strany dostávají anonymní dopisy a telefonáty, jsou zastrašováni, uráženi. Objevují se i invektivy vůči dětem funkcionářů a pracovníků aparátu, například v okrese Prachatice.

Množí se požadavky na rušení náměstků odpovídajících za kádrovou práci a diskutuje se o existenci útvarů KPP. Sílí psychický tlak na členy strany. Anonymní dopisy vyhrožující fyzickou likvidací komunistů se objevily v severočeské Konstruktivě 07 Chomutov. Další výhrůžku obdržel vedoucí KPÚ v Secheze Lovosice. Sebevraždu spáchal předseda ZV ROH v Sebě Tanvald, kterému bylo na konferenci ROH vytýkáno, že se nedokázal postavit za dělníky, nezorganizoval generální stávku, a proto již nemůže na funkci kandidovat. Další sebevraždu spáchal MVDr. Milan Korim, předseda ZO KSS, asistent VŠ veterinární. Těžko psychicky nesl události v ČSSR a útoky na KSČ, což potvrdil v dopise na rozloučenou.

V okrese České Budějovice (Jihočeský kraj) byla v závo-
dech provedena sondáž možnosti zaměstnání současných pracovníků aparátu strany. I když se jednalo o přechod do dělnických povolání na základě původních profesí, je zřejmý nezájem. Jihočeský KV KSČ proto doporučuje urychleně se touto otázkou

zabývat a učinit nezbytné kroky k zajištění perspektivního zaměstnání a sociálních jistot těch politických pracovníků, kteří budou muset v rámci snižování z aparátu odejít. Zvláště citlivá je tato problematika u starších soudruhů.

Jihočeský KV KSČ zaslal dálnopis s následujícím textem: "Vzhledem k novým souvislostem, které odhalila parlamentní komise vyšetřující zásah bezpečnostních sil dne 17. listopadu 1989 (viz. Rudé právo 6.12.1989) je v okrese České Budějovice řadou komunistů vyslovován kategorický požadavek, aby ještě dnes vystoupil některý z vedoucích představitelů KSČ (nejlépe s. Urbánek), zaujal rozhodné stanovisko strany a nastolil otázku členství ve straně těch, kdo dali k zásahu souhlas (jmenovitě jsou uváděni ss. Jakeš a Štěpán)".

V ohlasech na návrh Akčního programu nedošlo k podstatným změnám. V krajích je nadále hodnoceno, že měl být formulován jasněji a úderněji. Někteří komunisté jej dokonce přirovnávají k "literárnímu dílu, beletrii". Požadováno je shrnout do bodů úkoly nejbližšího období obdobně, jak je tomu v programech OF a dalších iniciativ. Širší program (jak je navržen v současné podobě) by měl být jakýmsi komentářem těchto úderních bodů.

Na základě osobních poznatků ze čtyř okresů Východočeského kraje uvádí pracovník výboru pro stranickou práci v ČSR s. Rybyšar v delegačním listu, že "komunistům je třeba dát něco, čeho se budou moci chytit. Akční program v této podobě to asi nebude".

Městský výbor KSS Bratislava ve své informaci uvádí, že v návrhu Akčního programu je obsažena řada reálných prvků, které mohou přispět k vyřešení složitých otázek života a společnosti. Pozitivně je hodnoceno, že se strana rozchází s administrativně byrokratickými metodami práce. Návrh však obsahuje i řadu nedořešených otázek, zejména utváření nové struktury strany, postavení a poslání LM v pluralitním systému.

Východočeský KV KSČ upozorňuje na návrhy zakotvit do Programu zásadu pravidelného vyhodnocování práce nejvyšších představitelů strany.

Nadále se zvyšuje počet žádostí o ukončení členství v KSČ. Podle neúplných a ne zcela přesných informací OV KSČ vystoupilo k 5. 12. 1989 ze strany cca 13 865 komunistů. Nejhorší je situace v Praze, kde například obvodní výbor KSČ Praha 7 signalizuje, že úbytek členské základny představuje 30 - 40 %. Nejvíce případů ukončení členství je dále v Západočeském, Severomoravském a Severočeském kraji. O něco nižší odchody ze strany jsou prozatím na Slovensku. V důsledku ukončování členství či na základě rozhodnutí členské základny přestalo pracovat 175 ZO KSČ. O vstup do strany projevil zájem 437 lidí, z toho přibližně 70 bývalých členů KSČ.

Kromě pořádání manifestací, shromáždění a dalších akcí narůstá tlak, který vyvíjí Občanské fórum přímo na pracovištích hospodářských organizací, institucí a ve školách, kde kladou ultimativní požadavky, na které ve většině organizací nedokáží členové KSČ a hospodářské vedení aktivně reagovat. Probíhají podpůrné akce na podporu Občanského fóra. Sílí snaha zrušit ZO KSČ. V Jaderné elektrárně v Dukovanech (Jihomoravský kraj) na nátlak OF nechal ředitel podniku vyklidit místnosti CZV KSČ. V Pérovně Praha - Hostivař, Ústavu sér a očkovacích látek, na Lékařské fakultě UK v Praze se projevuje jednoznačná podpora zaměstnanců Občanskému fóru. Sílí tlak na vedoucí hospodářské pracovníky - komunisty. Stejně tomu je i v dalších krajích a okresech. Pokračují útoky na dosavadní, politické, společenské a hospodářské struktury. Například v Tesle Pardubice je v ultimatu OF zakotveno zrušení působnosti KSČ v podniku, pravomoci KSČ zasahovat přímo či nepřímo do kádrového obsazení řízení a kontroly podniku.

Z řad členů strany se zvedá kritika nerozhodného postupu vedení strany. Manifestace na Václavském náměstí a další akce OF jsou hodnoceny jako politické vydírání, kterému nahrává nedůslednost a nesprávně volená taktika strany.

V okrese Plzeň - sever je vyjadřován názor, že PÚV KSČ by mělo zaujmout jasné stanovisko k Občanskému fóru jako hnutí lidových mas za přestavbu, demokracii a socialismus. Politickými prostředky odhalovat rozpory v OF, rozdílné, často i zkreslené informace, které podávají mluvčí OF. KSČ musí pro své cíle využít a podchytit aktivitu pracujících.

Mezi občany Bratislavy jsou vyslovovány obavy, že OF prosadí svůj monolog a jiné názory budou nejen nežádoucí, ale i nebezpečné pro existenci jinak smýšlejícího člověka. Ke KSČ jsou nadále vznášeny připomínky, že se strana rozkládá shora, poukazováno je přitom na analogickou situaci v Maďarsku.

V rámci ČSLA probíhá další diferenciací názorů a postojů na současnou politickou situaci a perspektivy jejího dalšího vývoje. K rekonstrukci české vlády jsou příznivější ohlasy než ke složení federální vlády. Velmi kladná je odezva na způsob vedení dialogu ministrem národní obrany ČSSR při besedě u kulatého stolu se zástupci studentů a Občanského fóra dne 5.12. 1989.

Politické orgány a ZO KSČ v ČSLA usilují o sjednocení komunistů na přístupech k realizaci Akčního programu KSČ. Na jeho obsah přetrvávají rozdílné názory. Poukazuje se na značnou rozsáhlost a obecnost dokumentu, na nekonkrétní vymezení postupu vůči těm, kteří nesou zodpovědnost za současný stav, připustili zneužívání funkcí a vzájemné obohacování se. Dále se ukazuje na nedostatečná východiska ze současné situace.

Řada starších příslušníků ČSLA se nemůže ztotožnit se změnou hodnocení roku 1968. U vojáků z povolání a u posluchačů vojenských škol přetrvávají existenční obavy. I nadále pokračují pokusy studentů a zástupců OF pronikat do kasáren. U některých útvarů i zařízení ČSLA pokračují snahy jednotlivců, převážně z řad občanských pracovníků, ale i vojáků z povolání, vytvářet struktury OF a Veřejnosti proti násilí (Ružomberok,

Bratislava, Olomouc, Inženýrské stavby Praha). Jimi nastolené požadavky jsou zaměřeny především k apolitičnosti armády, k odstoupení komunistů z nomenklaturních funkcí, zrušení politických orgánů a funkcí ZVP.

Pokračuje odevzdávání členských legitimací KSČ některými jednotlivci (přibližně 30 lidí). Komunisté vojenských správ v Bratislavě a Banské Bystrici kritizují, že KSČ málo ofenzivně pracuje, nedostatečně pružně reaguje na situaci a na různá prohlášení nezávislých skupin, neúčinně pracuje s argumenty. Poukazují dále, že členové ÚV KSČ a ÚV KSS se málo zapojují do ideologického boje s opozicí.

Z rezolucí, které došly 6.12.1989 na ÚV KSČ (332), silně zaznívají názory, aby se na přípravě mimořádného sjezdu nepodíleli ti členové KSČ, kteří byli v posledním období uvolnění z vedoucích funkcí i požadavky na okamžité odvolání ze stranických a státních funkcí všech těch, kteří se zkompromitovali, zavést s nimi stranické šetření, neboť právě přes tyto osoby je veden hlavní útok OF proti straně a všem poctivým komunistům s tím, že strana může jít do voleb pouze s morálně čistými a poctivými lidmi.

Komunisté upozorňují, že je potřeba připravit stranické organizace na nové podmínky práce po odchodu z pracovišť a velmi rychle ujasnit systemizaci aparátu strany a organizační výstavbu KSČ s využitím zkušeností komunistických stran pracujících v zemích s politickým pluralitním systémem. Jsou návrhy v novém uspořádání výstavby strany vypustit mezičlánky KV KSČ a republikové orgány.

Na mimořádném sjezdu KSČ zveřejnit zprávu o hospodaření včetně majetku KSČ.

V masových sdělovacích prostředcích zejména v Rudém právu denně zveřejňovat stanovisko ÚV KSČ k událostem v republice,

k činnosti OF apod. Využít přitom většího počtu mluvčích. V redakci i tiskárně Rudého práva kádrově konsolidovat situaci (odstoupení šéfredaktora Hořeního) tak, aby Rudé právo bylo nástrojem teoretické přípravy komunistů v nových podmínkách.

Dále je požadováno, aby vláda ČSSR a Federální shromáždění zabezpečily klid pro práci a vyřešila úlohu komunistů v armádě. Studentům, kteří stávkují, neposkytovat další výhody ubytování a stravování na kolejích a menzách. Objevují se dotazy, odkud pocházejí prostředky OF pro politickou práci. Projevují se obavy, aby řízení FMV a FMNO nebyl pověřen jinostraník či bezpartijní.

Jednotliví komunisté vyloučení ze strany v roce 1970 požadují úplnou politickou rehabilitaci.

Občanské fórum vytváří tlak na Ústřední radu odborů, aby vyhlásila nezávislost odborové organizace ROH na kterékoliv politické straně nebo seskupení a v tomto smyslu na mimořádném sjezdu ROH zvolila i nové orgány.

Z uvedených informací doporučujeme k posouzení následující návrhy :

- Ve vedení strany ihned přistoupit k řešení zdiskreditovaných politiků (zavést stranické šetření nebo ihned vyloučit z KSČ) a k přešetření různých korupčních afér. Stanovovat konkrétní programy pro práci celé strany, třeba i jednodenní, Občanské fórum má program pro každý den. Sjednocovat komunisty na akcích
- Mimořádný sjezd KSČ konat co nejdříve. Zvolit na něm komunisty s čistým štítem a přijmout závěry formulované v novém duchu, stručné a srozumitelné pro nejbližší období

- Posoudit znovu taktiku, zda je správné držet s. G. Husáka ve funkci presidenta ČSSR, když KSČ zrušila Poučení z roku 1968. Mohlo by to vyvolat nedůvěru k novému vedení, že nerealizuje to, co řeklo - distancovat se od těch, kteří zapříči ili současnou krizi
- Přijmout opatření ke stupňování ofenzivy naší propagandy v Čs. televizi, rozhlasu a Rudém právu
- V Akčním programu jasně definovat pojem socialismu
- Zpracovat alternativu práce stranických organizací v místě bydliště za předpokladu opuštění pracovišť a alternativu při zachování ZO KSČ na pracovištích s vyjmutím oblastí, kde by tomu tak nebylo. Stanovisko k tomu zaujmout na mimořádných okresních konferencích
- Reagovat na prognózu Komárka k zaměstnanosti v ČSSR
- Prostřednictvím komunistů v Federálním shromáždění vyjít s iniciativou na zavedení milionářské dávky (k řešení sociálních otázek) a progresivní daně jednorázovou dávkou.

I n f o r m a c e o vývoji členské základny k 6. 12. 1989

K r a j	Ukončená činnost ZO KSČ	Odevzdané legitimace KSČ	Noví členové KSČ	Zájem bývalých členů o vstup do KSČ
MěV P r a h a	29	2 320	54	1
Středočeský	7	1 014	13	6
Jihočeský	11	1 000	-	-
Západočeský	20	1 443	18	3
Severočeský	24	1 304	19	35
Východočeský	8	2 400	6	15
Jihomoravský	8	1 083	36	-
Severomoravský	40	1 350	50	-
MěV Bratislava	12	261	30	6
Západoslovenský	8	818	-	5
Středoslovenský	7	789	188	..
Východoslovenský	1	83	23	-
C e l k e m	175	13 865	437	71